

TALLINNA

POLÜTEHNIK

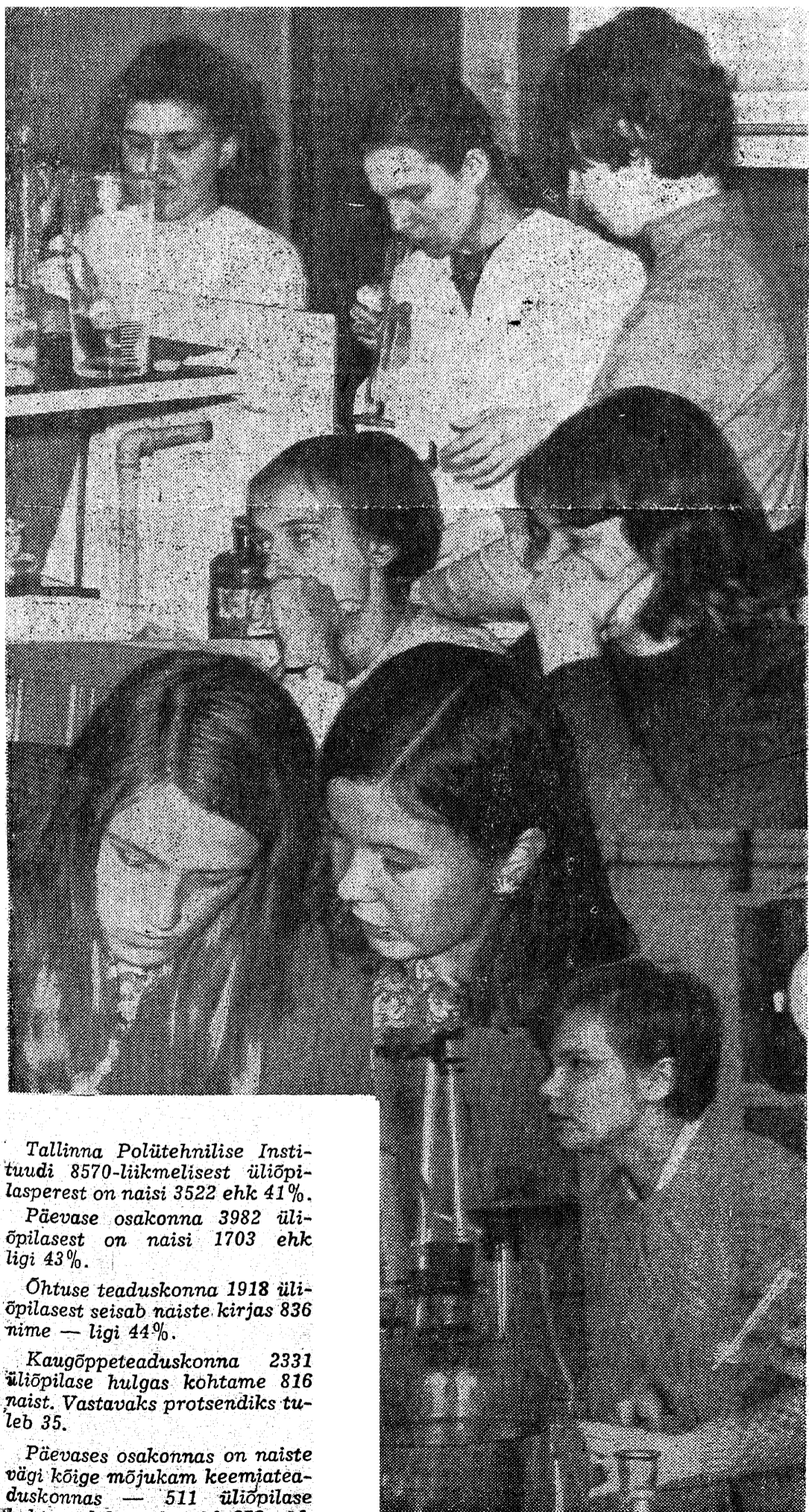
TALLINNA POLÜTEHNILISE INSTITUUDI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HAALEKANDJA

Nr. 8 (623)

XXII aastakäik

Reedel, 5. märtsil 1971

TERVITUS NAISPERELE!

Tallinna Polütehnilise Instituudi 8570-liikmelisest üliõpilasperest on naised 3522 ehk 41%.

Päevase osakonna 3982 üliõpilasest on naised 1703 ehk ligi 43%.

Õhtuse teaduskonna 1918 üliõpilasest seisab naiste kirjas 836 nime — ligi 44%.

Kaugõppeteaduskonna 2331 üliõpilase hulgas kohtame 816 naist. Vastavaks protsendiks tuleb 35.

Päevases osakonnas on naiste vägi kõige mõjukam keemiateaduskonnas — 511 üliõpilase kohta tuleb seal neid 378 ehk 74%.

8. MÄRTS

Kaks nädalakest varem,
kui kevad algab
ja hakkab käisest
raputama lilli,

kui külm veel karmilt kare,
lausa ninna kargab,
ning turl jääne
puhub vilepilli, —

nii imeliselt palju
varajase märtsi
kahekranda päeval
liigub linnas õisi.

Ei kannu hanged haljust,
selge ime päris,
kust küll meeste käed nad
täna leida võisid?!

See hetkeline kevad
rõõmsalt askeldades
jätab lettidele
vaid paar viltust kaktust.

Austame head tava.
Päevakangelased,
meiegi meespere —
lillekimbu pakub!

O. ROOTS

NAISPERELE!

Mis sa ikka uut ja uhket oskad ütelda. Naistepäev on jah ukse ees (jälle!) Aga et see ei ole nii mitte esimest korda siis on teid igasuguste ilusate ütlemistega juba nii ära hellitatud et on päris raske kohe.

Liikumine on naise tervis ja ilu pant. Meie meeste sooviks on, et ki see väike meespida mine teid kasvõi natukegi liigutaks — järelkult kaunimaks teeks (see tähendab — veelgi kaunimaks).

Teie kaudu ei ole mitte väike osa instituudi ühisest suurest ettevõtmisest. Te saate sellega hakkama. Kasutage oma suurt

energiat ikka ratsionaalselt, siis on alati kõigil soe.

Olge siis aina meie toeks, eeskujuks, silmarõõmuks — nii kuidas keegi oskab ja suudab.

Ja veel... «Sõda ju ei tule, eks, sest sünnitatakse lapsi.» Väga suure sisuga sõnad väga väikese lapse suust. Teie osa nende sõnade kehtivuses nüüd ja edaspidi on märkimisväärne Olge arusaajad, olge armastajad!

Olge naisei selle sõna kõige kaunimas mõttes ja õitsegu teile lilled ka seal, kus neid tegelikult ei olegi!

Üks mees teiste nimel

67. PÄEV AASTAS

Sel päeval, 8. märtsil, soovib kogu maailma meespere õnne kahele miljardile maailma naisele ja tütarlapsele. Ühte viisi tähtis on see päev nii eestlastele kui venelastele, nii armeenlastele kui ka türklastele, nii Arktikas kui Antarktikas, nii Ameerikas kui Euraasias.

Kuid kas naised pühitsevad naistepäeva kõikjal maailmas ühtmoodi? Nn. vabas maailmas on tihti naise ainsaks tegevusalaks küürutamine pliidirõngaste kohal. Või võtame hariduse — meie grupis on 23 tüdrukut ja 4 noormeest. Läänemaailmas oleks selline suhe täiesti mõeldamatu.

Teisiti on lugu meil, kus naine on mehega täiesti võrdõiguslik ja üks päev aastas, 8. märts, kuulub ainult talle. Ka meie, üliõpilased, vaatame sel päeval oma tütarlastest grupikaaslastele hoopis teise pilguga. Tänu tundega meenutame päeva, mil neid meie kohmetute pihkudesse lillekimbu surusid ja õnne soovisid. Nõukogude armee aastapäeva puhul. Nüüd on meie käes kord neile üllatus valmistada.

Meie grupi tüdrukud — kui palju omapära, erinevaid natuure, isiksusi varieeruvad need kolm sõna. Kahiüks ei luba meie artikli piiratud maht peatuda kõigil meie grupi tüdru-

kutel, kuigi nad seda vääriskid. Sellele vaatamata tahaksime me esile tõsta kahte tüdrukut — nendeks on rühmavanem MERIKE TRUUSMANN ja komisorg LUULE PANI. Rääkides nendest me räägime inimestest, kes paistavad silma omakasupüüdmatu abi ja isikliku eesküü poolest õppimisel ja ühiskondlikus töös. Nii on nemad loonud meie grupis sooja ja sõbraliku õhkkonna, mida tõestab kahe juurdetulnud noormehe igakülgne abistamine õppevõlgnevuste likvideerimisel.

Suures osas on meie grupi suhteliselt kõrges õppeedukuses teeneid tüdrukutel. Peale hea õppeedukuse paistavad nad veel silma aktiivse osavõtuga ühiskondlikust tööst, tegelevad spordi ja isetegevusega.

Endale etteheteks peame tähendama, et me sageli ei märka tütarlaste omakasupüüdmatu abi ega suuda vastata nende loomupärasele ahkusele. See päev aga sunnib meid kibedaid pisaraid valama ja otsima andestust kahekorde tihhelepanu ja hoole abil.

Ja meil on tunne, et ka pärast instituudi lõpetamist me mitmeid ja mitmeid aastaid meenutame oma gruppi, kui suurepärase ja üksmeelse grupi musternäidist.

TI-81 noormehed

AVALIK KIRI

TIIU, REET, LIDA!

Me ei tahagi hakata teile õrnusi puistama — avalikult öelduna polegi nad õiged õrnused. pealegi teame (praktiliselt kontrollitud!) et ega meie sellekohaseid ütlemisi pole võtnud kunagi tõsiselt, ja kuigi te ehk lasete end tänase päeva tähtsusest liigutada, siis ei võta meie teid tõsiselt. Aga võib-olla me, s. o. AV-101 miinus Teie ei oskagi neidsamu ütlemisi õieti öelda. sest teie — Lida ja Reet — olete seda juba de jure kinnitanud ja s'na Tiidu kül' alles de facto. ku'd ühtmoodi kurb on mõlemat pidi.

Kui nüüd veel pahandustest rääkida, mis te meile kaela olete toonud, siis ei saa kahetsustundeta märkimata jätta teie taktitult käitumist meie — MEESTE — vastu ku' Tiidu-Milvi karikaõnnistusel «Kevades» hakkasite van harjumuse järgi endil ise palituid maha võtma nagu me ei teakski, et niisugune ilus komme olemas

on, ja see'äbi näitasite selles kultuuriasutuses viibijatele meie madalat käitumiskultuuri (ega's kõike tohi kohe maailma palge ette tuua!) Ega te meile müüdi niipalju hädasid kaelarole toonud kui omal ajal Hera Kreeka rahvale (sest kes teab, kui palju vägitükke oleksid korda saatnud Zeusi sala'ase armutöö viljana sirgunud kangelased, kui Hera neid oma naiseliku egotsmi tõttu poleks vihkama hakanud).

Nüüd on siis need pahad asjad teile ära öeldud, mida avalikult öelda sobib. Ja seepärast öeldud et nüüd tuleb üks pikk jutt kiitmisest ning mõni naiivne «rebane» oleks loo esimese pooleta (esineb ka mõningaid puudusi!) võinud arvata et te olete kõige paremate inimlike (ja naiselike) omaduste üldkogum (nn. ideaal). Ja üks nii palju taipu neil ikka ole, et mitte rännata maade ja merede (Järg 2. lk.)

KUNSTI JA TEHNOLOGIA SÜNTEES

Inimene, looduse keerukaim looming, muudab ise oma keskkonda — loodust teaduse ja tehnika abil, kujundades ümber looduslikku keskkonda sünteetiliseks keskkonnaks. Tõõstuse areng toob enesega kaasa asulate ja linnade kasvu, kus traditsionaalsed materjalid hakavad asenduma sünteetiliste materialidega, muutes täielikult meie senise maastiku ilmet. On läinud palju aega arusaamiseks, et looduslikud ressursid ei ole ammendamatud ja et keskkonnaga tuleb ümber käia nagu puuviljajaiäga, mitte nagu kaevandusega. Ürsinimene kasutas leitud kivi istmeks, Leides savi, andis ta sellele vormi, milles võis toitu keeta. Hiljem inimene vormib järjest rohkem materiale oma vajaduste rahuldamiseks. Tänapäeval ümbritsevad meid suured tööstusmassiivid, tehnilised seadmed, tarbeesemed oma ebataavaliste vormide maailmas, mis erineb järsult loodusliku keskkonna vormidest (metsad, põllud, mäed jne.). Meie maailmatunnetus on mõjutatud Marxi filosoofia, Mendeleievi keemia, Darwini bioloogia, Tolstoi kirjanduse ja Verne'i utoopilise fantastika ideedest. Mikro- ja makrokosmos tunnetaamine tehniliste seadmete vahendusel muudab pidevalt meie ettekujutust ja arusaamist ümbritseva maailma nähtustest. XX sajandil valmistab põhiliselt kõik masin. Alguses masina toodang jälgendas käsitööstuslike vorme, see oli mõistetav, sest masina töövõttes võimaldavad toote valmistamisel läheneda hoopis uut moodi. Toote otstarbe ja ilu hindamist püüame põhjendada ainult otstarbekusega. Usume, et kui toodang on otstarbekas, siis on ta automaatselt sealjuures ka ilus. Kujutame endale näiteks ette ilusat ja mugavat kohvikannu, mille ligemal vaatlemisel selgub, et teda ei saa tarvutada, kuna tal puudub põhi. Kas muutub ta selle tõttu inetuks, vaatamata sellele, et me teda kasutada ei saa? Või näiteks: 20-ndate aastate auto oli selleaegsete seisukohtade järgi otstarbekas — seega ka ilus. Tänapäeva masinate konstruktsioonides näeme aga hulga otstarbekamaid lahendusi, mis ka ei jää parimateks. See näitab, et ei ole jäävat otstarbekuse hinnangut, ning seetõttu antud momendil eseme otstarbekuse ei garanteeri ilu. Otstarbekus on eelkõige antud momendi tarbimisvajadustest (füsioloogilised ja psühholoogilised vajadused) ning eelarvamustest ja harjumustest. Kuidas tarvutada asju. Puht utilitaarsest seisukohast on ju elektrivalgustuse puhul küünaljalg mõtetu, kuid vaatamata tema ebatarbekusele võib ta siiski olla ilus. Aja jooksul on uued ilu mõisted ja vormiestetika. Tehnilise keskkonna geomeetriselised vormid ja matemaatilised süsteemid moodustavad meie ümber niinimetatud uue tegelikkuse, erinedes looduslikust vabavormilisest keskkonnast. Uue tegelikkuse vormid mõjutavad tugevalt (meie enesele märkamatu, pidevalt ja hääletult) meie käitumist, eluviise, suhtumist ümbruskonda ning esteetilisi tõekspidamisi. Niisamuti nagu tänapäeval meie muusikalisi vajadusi ei saa rahuldada kirikumuusika, oleks mõtetu kujundada kreeka jumalate kujudega. Puškini ajastu

õukondliku romantilise aadilüürika vorm ei ole sobiv revolutsioonijastu luule dünamiikale, otsekoheusele ja rangusele, nagu see oli iseloomulik Majakovski loomingule. Tänapäeva tehnika ja kunsti süntees toob enesega kaasa uue kunstifilosoofia, uue vormi-värvi esteetika, niinimetatud tehnilise esteetika ja eetika, mis paratamatult erineb senisest esteetikast. Sõnad esteetika ja eetika on väliselt väga sarnased, kuid sisult tugevasti erinevad. Eetika haarab enda alla moraali, kõlblust, käitumist, s.o. ühiskonnaliikmete vastastikuseid suhteid. Esteetika aga on seotud ilu nähtustega, näiteks tööstusoodete juures vormikujunduse ja värvitoonidega. Ilu — sellesse me suhtume ükskõikselt, kuna meie arvates masina juures esmajärguline on kõrge tootlikkus. Kuid vaatame siiski, mida toodab see suure produktiivsusega masin. Tänapäeval on kerget mõõta ja arvutada, millist kahju tekitab inimorganismile müra ja saastatud õhk, kuidas see mõjutab tervist, meeleolu ning käitumist. Kuid raske on mõõta majanduslikku ning tervislikku kahju, mida tekitavad massiliselt toodetud inetute ja tarbetute toodete hulgas. Kui aastate jooksul täituvad meie kodud ja lõpuks ka allahinnatud kaupade kauplused mitte kellegi vajalike ja inetute asjadega, siis see «ebaoluline» muutub suure hulga tõttu oluliseks. Kuna enamuse meie ümber olevast esemelisest keskkonnast on toodetud mehhanismide abiga, taskulambist kuni reaktiivlennukini, siis seda mõistatav on nende esteetiline mõju isiku harmoonilisel arengul. Esteetiliselt lähimõtetamatute ja tarbimiseks mittevajalike esemete massiline tootmine viib esemelisest keskkonnast rüstamiseni. Tehniline esteetika on ilusate masinavormide ja masinate poolt toodetud keskkonnavormide esteetika. Tööstusoodete massilised tiraažid omavad suuremat kultuurilist (ja ka ebakultuurilist) mõju kui professionaalsete kunstnike originaalteosed. Vaadeldes tänapäeva eluruume, näeme seal praktiliselt kõike toodetuna masina poolt, mistõttu mööbel, gaaspliit ja tapeedid kujundavad aktiivsemalt meie maitset kui kunstiteosed. Esimesel keskkonna kõrgest esteetilisest tasemest tuleneb meie ühiskonnaliikmete kõrge vaimne arengu tase, mis väldib hoolimatut ja ükskõikset suhtumist toodetesse ja ühiskondlikku varasse. Halvasti konstrueeritud ja ebameeldiva kujuga üksik tarbese on pisiviga. Kuid eksimine esteetikas masstoodangus, mida me paljudame aastate viisi hiigelsuurtes tiraažides meie maa paljudesse rajoonidesse, viib elukeskkonna rüstamiseni mittevajalike esemetega. Tänapäeva tööstuskunsti — disaini (inglise keeles design — kavandama) üheks alprobleemiks on eelkõige selgitada meie ühiskonna vajadused ja sellest tulenevate vajalike esemete konstrueerimine ja esteetiline kujundamine. Oigesti ülesseatud küsimus on alati suurema väärtusega kui hiilgav vastus. Oigesti küsimusest sõltub meie looduslike ja tehniliste ressurside ja tööjõu otstarbekas rakendamine kommunistlikule ühiskonnale funktsionaalselt ja esteetiliselt vajaliku elukeskkonna loomiseks. Näiteks küsi-

AKTIIVSUSEST

Et elada, elus edasi jõuda, peab iga inimene olema mingil määral aktiivne. Isiku sotsiaalne aktiivsus võib olla põhjustatud mitmesugustest asjaoludest. Aktiivsuse eri varjundeid saakski otsida analüüsides isiku käitumist ja tema poolt piustatud tegevuse lõppeesmärki. Sageli võib viimane esineda varjatud kujul.

Selge on see, et aktiivsuse aste inimestel on erinev. Sõna ise on mitmetahuline. Võib rääkida sisemisest ja välistest aktiivsusest, tõelisest aktiivsusest, jne.

Mida need mõisted endast kujutavad ja milline on tõelise ja näilise aktiivsuse vahet?

Selgelt saab piiritleda välist aktiivsust, sest see on lihtsalt kõigile silmaga nähtav. Kui palju aga sisaldab väline aktiivsus tõelisust, kui palju näilisust, on iseküsimus.

Lubatagu mul pisut juurelda nende kahe mõiste — tõeline, näilik — üle. Arvan, et iga aktiivsuseavaldus on mingil määral tõeline ning puhtalt näilisest aktiivsusest kõhelda ei saa. Kui inimene teguseb mingi eesmärgi nimel, siis edu saavutamiseks on tal vaja mängu panna maksimum võimeid, tahtet, julgust. Selline eesmärgi nimel rühkimine nõuab aktiivsust selle sõna otseses mõttes. Tekib muidugi küsimus — milline on tegevuse eesmärk.

Näilist aktiivsust võiks vast mõista isiku aktiivsuse ühe küljena: tegutsedes agaralt mingis organisatsioonis, näidates end igati ustava liikmena, varjab ti oma tegelikkuse, kitsalt omakasu püüdi eesmärke (näiteks parema positsiooni saavutamise organisatsioonis suurema palga nimel). Igasugune edutaotlus vajab siiski tõelist asja e kaasaalast. Inimene ei suuda üalgi midagi saavutada kui ta kõike mängu ei pane et teiste omataolustega võrdne olla. Mida inimene korda saadab — kas ühiskonnale kasuliku või kahjuliku — sõltub suurel määral sellest, mida ta saavu-

tada tahab. Aktiivsete järgi joonduvad passiivsemad; seega mängivad juhi eesmärgid ühises tegevuses suurt osa.

Veel üks mõte. Gruppides, rühmitustes loetakse põhiaktiivstiks ikka seda, kel valjem hääli või kes rohkem ringi rabeleb. On aga inimesi, kes elavad niivõrd pingelist sisemisest elu, et väline avaldab neile minimaalset mõju. Nad ei esine koosolekutel ega kaitse oma tegevust kuuldava rabavalt tabavaid arutlusi maailma ja inimeste kohta. Sellist tüüpi isik nagu vaatataks maailmale distantiga, kust tal on parem teha üldistusi argieleu uputavate pisiasjade kaoses. Selline sisemine aktiivsus ei ole vast propageeritav, sest Shakespeare'i järgi: kui meie võimed ei kiirga väljapoole, siis on nõnda, justnagu neid polekski.

SILVI KUHI, TPEDI III kursus

Mida kuulukse

12. veebruaril toimus Tallinna Üliõpilasklubi järjekordne õhtu. Seekord oli sõna kirjandus- ja tööstusloost. Üliõpilaste küsimustele vastasid ajakirja «Noorus» toimetuse liikmed. Külalised olid ka Tallinna Noorte Autorite Koondivise esindajad. Õhtut aitas sisustada TPEDI ansambel «FOXES».

18. veebruaril alustas kuulajatet tulvil aulas tegevust Kõneülikool.

Naistepäeva puhul tahame ära märkida, et loengul viibis 196 naist. Praktikumidest soovib osa võtta 237 inimest (neist 82 naist). Kuna osal kuulutustel oli embleemil lühend KR (Kõnemeisterlikkuse Rahvaülikool), registreerus kõige rohkem neid, kelle nimi algab «K»-ga (81) ja «R»-ga (52).

Olgu siiski öeldud, et julgeid oli piisavalt ka teiste hulgas — kokku 545.

19.—26. veebruarini toimus TPEDI ÜTÜ seminarlaager inistituudi õppebaasis Vana-Otepääl. Laagrisse sõitis 60 ÜTÜ aktivisti.

